

Κληρονομικό Δίκαιο

Πρακτικός Οδηγός



ΣΕΙΡΑ : Πρακτικοί Οδηγοί

Με πρωτοβουλία της δικηγορικής εταιρίας Αθανασιάδης – Πήλιος - Γκενεράλης και τη στήριξη των συνεργαζόμενων επαγγελματιών (φοροτεχνικοί, αρχιτέκτονες, πολιτικοί μηχανικοί, σύμβουλοι επιχειρήσεων) παρουσιάζεται σε ενδιαφερόμενους ιδιώτες, επαγγελματίες και εταιρίες μια πλήρης σειρά ενημερωτικών, πρακτικών οδηγών για τους σημαντικότερους πρακτικούς τομείς του Ελληνικού δικαίου.

Η σειρά “Πρακτικός Οδηγός” της δικηγορικής εταιρίας Αθανασιάδης – Πήλιος - Γκενεράλης περιλαμβάνει τα εξής θέματα:

- Κληρονομικό Δίκαιο,
- Δίκαιο Ακινήτων,
- Φορολογικό Δίκαιο,
- Εργατικό Δίκαιο,
- Δίκαιο Εταιριών,
- Δίκαιο ΑΠΕ και
- Κατασκευαστικό Δίκαιο

Οι οδηγοί παρουσιάζονται σε ξεχωριστές θεματικές ιστοσελίδες μαζί με υποδείγματα καθώς και σχετική νομολογία και νομοθεσία.

Μέσω συνδέσμων (link) ο ενδιαφερόμενος έχει τη δυνατότητα περιήγησης και στις άλλες θεματικές ιστοσελίδες της σειράς.

Ο παρών πρακτικός οδηγός για το Ελληνικό Κληρονομικό Δίκαιο είναι ο πρώτος πρακτικός οδηγός που ολοκληρώνεται στα πλαίσια της σειράς και πραγματεύεται το σύνολο πρακτικών, νομικών και φορολογικών θεμάτων που προκύπτουν σε σχέση με το κληρονομικό δίκαιο, τους κληρονόμους, την κληρονομιαιία περιουσία, τη σύνταξη διαθήκης, αλλά και τη φορολόγηση της κληρονομιάς. Απευθύνεται όπως όλοι οι πρακτικοί οδηγοί σε Έλληνες αλλά και σε Ξένους υπηκόους άλλων ευρωπαϊκών χωρών καθώς και τρίτων χωρών εκτός ευρωπαϊκής ένωσης που ενδιαφέρονται σε πρακτικό επίπεδο για νομικά και φορολογικά θέματα στην Ελλάδα, στοχεύοντας έτσι στη διευκόλυνσή τους.

AP & Generalis Law Firm
Δικηγορική Εταιρεία
Λ. Συγγρού 12, 11742 Αθήνα
Τ. 2103239800 | Φ. 2103239801

www.apgp.eu

Σημείωση

Οι πληροφορίες που περιέχονται σε αυτή τη σελίδα δεν υποκαθιστούν σε καμία περίπτωση νομικές συμβουλές ή υπηρεσίες δικηγόρων, με τους οποίους θα πρέπει να έρθετε σε επαφή σε περίπτωση που αντιμετωπίζετε κάποιο νομικό ζήτημα.



Πνευματική Ιδιοκτησία : ο παρών πρακτικός οδηγός παρέχεται με άδεια Creative Commons 3.0.

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή, διανομή και παρουσίασή του από οποιονδήποτε, αρκεί να αναφέρει ότι ο παρών οδηγός δημιουργήθηκε και διατέθηκε από την Δικηγορική Εταιρεία AP & Generalis Law Firm.

Ο οδηγός δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για εμπορικούς σκοπούς. Απαγορεύεται η με οποιονδήποτε τρόπο αλλοίωση ή τροποποίησή του.

Σημείωση.....	2
Εισαγωγή.....	3
A. Πρώτες σημαντικές αποφάσεις και προθεσμίες.....	5
I. Πόσο χρόνο έχω στη διάθεσή μου	5
II. Ποιά είναι η περιουσία.....	5
III. Ποιοί είναι οι κληρονόμοι.....	5
IV. Τι πρέπει να κάνω.....	5
V. Πόσο φόρο θα πληρώσω.....	6
B. Η Κληρονομική Διαδοχή.....	6
I. Εφαρμοστέο δίκαιο.....	6
II. Ποιος γίνεται κληρονόμος όταν δεν υπάρχει διαθήκη (εξ αδιαθέτου διαδοχή)....	6
III. Ειδικότερα ζητήματα για τον/την σύζυγο.....	7
1. Το εξαίρετο.....	8
2. Αξίωση συμμετοχής στα αποκτήματα.....	8
IV. Η νόμιμη μοίρα.....	8
V. Κοινωνία κληρονόμων	9
VI. Διαθήκη.....	9
VII. Τα είδη των διαθηκών.....	9
1) Η ιδιόγραφη διαθήκη.....	9
2) Η δημόσια διαθήκη.....	10
3) Η μυστική διαθήκη.....	10
4) Η συνδιαθήκη.....	10
VIII. Οι προσθήκες στο κείμενο της διαθήκης.....	10
IX. Δημοσίευση Διαθήκης	10
1. Πώς δημοσιεύεται η ιδιόγραφη διαθήκη.....	11
2. Πώς δημοσιεύεται η δημόσια και η μυστική διαθήκη.....	11
3. Πώς δημοσιεύεται η διαθήκη στην αλλοδαπή.....	11
XI. Άγνωστος κληρονόμος.....	11
XII. Κληρονομητήριο.....	11
1. Σε ποιες περιπτώσεις χρειάζεται το κληρονομητήριο.....	12
2. Ο κοινός τραπεζικός λογαριασμός μετά τον θάνατο του κληρονομουμένου... ..	12
Γ. Αποδοχή και αποποίηση κληρονομιάς.....	12
I. Με ποιους τρόπους μπορεί να γίνει η αποδοχή της κληρονομιάς.....	13
II. Ποια είναι τα απαραίτητα έγγραφα για να συνταχθεί το συμβόλαιο αποδοχής κληρονομιάς.....	13
III. Αποποίηση.....	14
1. Όταν ο κληρονόμος διαμένει στο εξωτερικό.....	14

2. Τι συμβαίνει μετά την αποποίηση.....	14
3. Πώς μπορεί να περιορίσει ο κληρονόμος την ευθύνη του για τα χρέη της κληρονομιάς	14
Δ. Δωρεά αιτία θανάτου.....	15
Ε. Φορολογία κληρονομιάς.....	15
I. Δήλωση Φορολογίας Εισοδήματος	15
II. Δήλωση Φόρου Κληρονομιάς.....	16
III. Φορολογία κληρονόμων ανά κατηγορία.....	17
IV. Φορολογικοί συντελεστές στην φορολογία κληρονομιών και τα όρια του αφορολόγητου (νόμος 3842/2010).....	18
V. Φορολόγηση μετοχών και μεταβίβασης επιχείρησης.....	19

Εισαγωγή

Η απώλεια ενός αγαπημένου προσώπου, μας δημιουργεί συναισθήματα λύπης και συναισθηματικής φόρτισης. Την ίδια στιγμή, βρισκόμαστε αντιμέτωποι με νομικά ζητήματα τα οποία δεν είμαστε σε θέση να χειριστούμε καθώς απαιτούν εξειδικευμένη γνώση . Το παρόν εγχειρίδιο έχει ως στόχο: (I) να ενημερώσει ,συνοπτικά και πρακτικά, τους κληρονόμους ακίνητης και κινητής περιουσίας για τις πρώτες σημαντικές αποφάσεις και προθεσμίες που πρέπει να προσέξουν καθώς και (II) να δώσει χρηστικές πληροφορίες για τη διαδικασία της κληρονομικής διαδοχής , (III) τη διαδικασία αποποίησης ή αποδοχής κληρονομιάς στην Ελλάδα και (IV) τη διαδικασία δωρεών εν ζωή και γονικών παροχών. Στο τελευταίο κεφάλαιο (V), αναπτύσσονται οι κατά περίπτωση ισχύοντες φορολογικοί συντελεστές καθώς και οι ισχύουσες φοροαπαλλαγές .

Επειδή πλέον για πολλούς Έλληνες και ξένους κληρονόμους, οι κληρονομιαίες περιουσίες δεν βρίσκονται μόνον σε μια αλλά και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες όπως η Μεγάλη Βρετανία, η Γερμανία, και η Ιταλία, γίνεται κατά περίπτωση και αναφορά στα όσα πρέπει να προσέξουν ξένοι υπήκοοι που κληρονομούν στην Ελλάδα αλλά και Έλληνες που κληρονομούν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Για την ολοκλήρωση του παρόντος οδηγού ευχαριστούμε ιδιαίτερα τη συνεργάτη της εταιρείας μας, **Μιράντα Ιατρού**.

Αθήνα, Ιανουάριος 2013
AP & Generalis Law Firm

A. Πρώτες σημαντικές αποφάσεις και προθεσμίες

Οι πρώτες απαραίτητες αποφάσεις και ενέργειες: Μέσα στους πρώτους μήνες από τον θάνατο του κληρονομούμενου, ο κληρονόμος πρέπει ήδη να προβεί σε αρκετές απαραίτητες ενέργειες και αποφάσεις. Προς αποφυγή λανθασμένων κινήσεων είναι καλό να γνωρίζει τα εξής

I. Πόσο χρόνο έχω στη διάθεσή μου

- **4 Μήνες** για αποποίηση ή αποδοχή: Λόγω του χρόνου που απαιτεί η προετοιμασία της διαδικασίας αποποίησης, ο κληρονόμος έχει στη διάθεση του ουσιαστικά 5 μήνες μετά το θάνατο του κληρονομούμενου μέσα στους οποίους πρέπει να αποφασίσει εάν θα αποδεχθεί ή θα αποποιηθεί την κληρονομιά. Για κάτοικους εξωτερικού 1 χρόνο.
- **6 Μήνες** για να προετοιμαστεί η Δήλωση φόρου κληρονομιάς που διενεργείται στη ΔΟΥ της τελευταίας κατοικίας του κληρονομούμενου. Για κάτοικους εξωτερικού 1 χρόνο.

II. Ποιά είναι η περιουσία

1. Ειδικά σε μεγάλες περιουσίες καθώς και σε περιουσίες που μοιράζονται σε περισσότερες χώρες ή αποτελούνται από μετοχές και εταιρικά μερίδια ο κληρονόμος πρέπει να συλλέξει το συντομότερο δυνατό όλα τα απαραίτητα έγγραφα, τίτλους κτήσης, τραπεζικούς λογαριασμούς, μετοχές, κλπ
2. Ο κληρονόμος πρέπει να αναζητήσει άμεσα και όλες τις οικονομικές υποχρεώσεις του κληρονομούμενου, ανοιχτοί λογαριασμοί, φορολογικές υποχρεώσεις, οφειλές από συμβάσεις με τρίτους κλπ.

III. Ποιοί είναι οι κληρονόμοι

1. Υπάρχει διαθήκη
2. Υπάρχουν άλλοι κληρονόμοι, εάν ναι κρίνεται σκόπιμο όλοι οι κληρονόμοι να συντονίσουν από την αρχή όλες τις προετοιμασίες και να μοιράσουν κατά περίπτωση τις απαραίτητες εργασίες.

IV. Τι πρέπει να κάνω

Μετά τη συγκέντρωση των παραπάνω πληροφοριών στους 4 πρώτους μήνες ο Κληρονόμος θα πρέπει να αποφασίσει τα εξής:

1. Εάν θα προβεί σε αποδοχή ή αποποίηση της κληρονομιάς
2. Εάν θα χρειαστεί κληρονομητήριο ειδικά για πρόσβαση σε καταθέσεις
3. Σε ποιο συμβολαιογράφο θα ανατεθεί η σύνταξη της αποδοχής
4. Σε ποιο λογιστή θα ανατεθεί η προετοιμασία της δήλωσης φόρου κληρονομιάς
5. Εάν θα χρειαστεί δικηγόρος για κληρονομητήριο ή για συντονισμό της διαδικασίας

V. Πόσο φόρο θα πληρώσω

Οι σύζυγοι και τα τέκνα καθώς και οι λοιποί κληρονόμοι της πρώτης κατηγορίας έχουν αφορολόγητο 150.000€ και καταβάλλουν φόρο κληρονομιάς 1% για περιουσίες από: 150.000 έως 300.000 €, για περιουσίες από 300.000 έως 600.000 € 5% και για περιουσίες άνω των 600.000, ισχύει συντελεστής του 10%. Ο υπολογισμός της αξίας της ακίνητης περιουσίας, γίνεται από το συμβολαιογράφο που αναλαμβάνει τη προετοιμασία της αποδοχής. Για να έχει μια πρώτη προσέγγιση της αντικειμενικής αξίας, ο κληρονόμος μπορεί να δει τη τιμή ζώνης όπως αυτή αναφέρεται στους λογαριασμούς της ΔΕΗ του ακινήτου.

B. Η Κληρονομική Διαδοχή

Με τον θάνατο του φυσικού προσώπου ή αντίστοιχα με την αιτία θανάτου λύση του νομικού προσώπου τόσο τα δικαιώματα όσο και οι υποχρεώσεις αντίστοιχα μεταβιβάζονται ως σύνολο εννόμων σχέσεων στους κληρονόμους. Οι κανόνες βάσει των οποίων ρυθμίζεται η κληρονομική διαδοχή καθορίζονται από το εκάστοτε εφαρμοστέο δίκαιο.

I. Εφαρμοστέο δίκαιο

Σύμφωνα με τα όσα ισχύουν στο Ελληνικό Δίκαιο, το εφαρμοστέο δίκαιο για τις κληρονομικές σχέσεις είναι αυτό της τελευταίας ιθαγένειας που είχε ο κληρονομούμενος όταν απεβίωσε. Σε περίπτωση που ο θανών είχε ελληνική αλλά και ιθαγένεια άλλης χώρας, τότε εφαρμόζεται το ελληνικό δίκαιο για το σύνολο της κληρονομιάς αφού κατά το ελληνικό δίκαιο το σύνολο των κληρονομικών σχέσεων υπόκειται σε ένα μόνο δίκαιο, χωρίς να γίνεται διάκριση μεταξύ κινητής και ακίνητης περιουσίας.

Αυτό σημαίνει ότι, όταν για παράδειγμα ένας Γερμανός ή Άγγλος υπήκοος κληρονομεί από έναν Έλληνα υπήκοο η περιουσία διανέμεται στους κληρονόμους βάσει όσων ορίζει το ελληνικό κληρονομικό δίκαιο. Αντίστοιχα, εάν ο κληρονομούμενος είναι Άγγλος υπήκοος ισχύουν όσα ορίζει το αγγλικό δίκαιο ακόμα και όταν η περιουσία που κληρονομείται βρίσκεται στην Ελλάδα. Αντίθετα, η φορολόγηση της κληρονομιάς και ειδικότερα η φορολόγηση της ακίνητης περιουσίας γίνεται σύμφωνα με τα όσα ορίζει το φορολογικό δίκαιο της χώρας στην οποία βρίσκεται το ακίνητο.

Προς διευκόλυνση της κληρονομικής διαδοχής σε διασυνοριακές κληρονομικές υποθέσεις σε χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης θεσπίστηκε ο υπ' αριθμ. 650/2012 Κανονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος όμως θα ισχύσει για τη κληρονομική διαδοχή προσώπων των οποίων ο θάνατος επέρχεται κατά ή μετά την 17^η Αυγούστου 2015.

II. Ποιος γίνεται κληρονόμος όταν δεν υπάρχει διαθήκη (εξ αδιαθέτου διαδοχή)

Προκειμένου να κληθεί κάποιος κληρονόμος λαμβάνονται βάσει ελληνικού κληρονομικού δικαίου τρία στοιχεία υπ' όψη: η συγγένεια, ο γάμος και η ιθαγένεια.

-Όταν ζουν τα τέκνα/εγγονοί και ο/η σύζυγος του θανόντος: Η/Ο σύζυγος, δικαιούται το $\frac{1}{4}$ της κληρονομιάς ενώ τα υπόλοιπα $\frac{3}{4}$ τα μοιράζονται τα παιδιά κατά ίσα μέρη. Σε περίπτωση που δεν ζει κάποιο από τα τέκνα τότε το ποσοστό του θα δοθεί στο δικό του παιδί (εγγόνι του θανόντος).

-Όταν δεν ζουν τέκνα/εγγονοί αλλά γονείς, αδελφοί και σύζυγος του θανόντος: Ο/Η σύζυγος δικαιούται το $\frac{1}{2}$ της κληρονομιάς ενώ οι γονείς και οι αδελφοί του θανόντος μοιράζονται το υπόλοιπο $\frac{1}{2}$ της κληρονομιάς.

Όταν ζουν μόνο οι παππούδες και οι γιαγιάδες του θανόντος και ο/η σύζυγος: ο/η σύζυγος δικαιούται το $\frac{1}{2}$ της κληρονομιάς, ενώ οι επιζώντες παππούδες/γιαγιάδες δικαιούνται το υπόλοιπο $\frac{1}{2}$.

Όταν δεν ζει κανένας συγγενής αλλά μόνο ο σύζυγος : Ο σύζυγος κληρονομεί το σύνολο της κληρονομιάς.

Όταν δεν ζει κανένας συγγενής και δεν υπάρχει σύζυγος: Κληρονόμος όλης της περιουσίας του θανόντος γίνεται το Δημόσιο.

Στην περίπτωση που δεν υπάρχει διαθήκη κληρονομούν οι στενότεροι συγγενείς και τηρείται η αρχή της προτεραιότητας.

III. Ειδικότερα ζητήματα για τον/την σύζυγο

Προκειμένου να έχει ο/η σύζυγος δικαίωμα να κληρονομήσει τα παραπάνω ποσοστά, βασική προϋπόθεση είναι η ύπαρξη γάμου μεταξύ του αποθανόντος και του επιζώντος συζύγου. Ο/Η σύζυγος δεν μπορεί να κληρονομήσει, εάν ο γάμος έχει λυθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση διαζυγίου. Επιπλέον, ο σύζυγος δεν έχει κληρονομικό δικαίωμα εάν πριν το θάνατο του διαθέτη έχει ασκήσει αγωγή διαζυγίου κατά του συζύγου για βάσιμο λόγο.

Ο σύζυγος πέραν του ποσοστού που δικαιούται επί της κληρονομιάς, **δικαιούται να λάβει επιπλέον:**

1. Το εξάιρετο

Στο εξάιρετο περιλαμβάνονται τα έπιπλα, σκεύη, ενδύματα και οτιδήποτε εμπίπτει στα οικιακά αντικείμενα που χρησιμοποιούσαν από κοινού οι σύζυγοι για όσο διάστημα συμβίωναν.

2. Αξίωση συμμετοχής στα αποκτήματα

Ο νόμος αναγνωρίζει ότι κατά τη διάρκεια του γάμου, οι σύζυγοι συμβάλλουν για την επαύξηση της περιουσίας της οικογένειας. Γι' αυτό, προβλέπεται ότι σύζυγος δικαιούται κατά σταθερό ποσοστό $\frac{1}{3}$ της αξίας των αποκτημάτων του θανόντος συζύγου.

IV. Η νόμιμη μοίρα

Η νόμιμη μοίρα παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ειδικά για κληρονόμους οι οποίοι διαβιούν στο εξωτερικό και πολλές φορές πληροφορούνται εκ των υστέρων ότι οι, εν Ελλάδι, κατοικούντες διένειμαν τη κληρονομία μεταξύ τους, βάσει κληρονομητηρίου ή αποσιωπώντας πλήρως την ύπαρξη των άλλων κληρονόμων.

Κυρίως για αυτές τις περιπτώσεις, προκειμένου ο νόμος να προστατεύσει τα πιο κοντινά μέλη της οικογένειας του διαθέτη (θανόντος), θέσπισε τον θεσμό της νόμιμης μοίρας. Πρόκειται για κληρονομικό μερίδιο που **λαμβάνουν αναγκαστικά** ορισμένα πρόσωπα **ακόμα και παρά τη θέληση του θανόντος**, δηλαδή ακόμα και όταν η διαθήκη ορίζει κάτι διαφορετικό. Αυτά τα πρόσωπα ονομάζονται μεριδούχοι.

1. Ποιοί είναι μεριδούχοι

Ο σύζυγος, οι κατιόντες του θανόντος και οι γονείς του.

2. Ποιο είναι το ποσοστό της νόμιμης μοίρας

Η νόμιμη μοίρα ισούται με το μισό της εξ αδιαθέτου μοίρας, δηλαδή ο/η σύζυγος δικαιούται το 1/8 και τα τέκνα τα 6/8.

3. Προστασία νόμιμης μοίρας

A. Η περί κλήρου αγωγή: Με άσκηση της αγωγής περί κλήρου ο κληρονόμος ζητά από το Δικαστήριο να αναγνωρισθεί η ιδιότητά του ως κληρονόμος αλλά και να του αποδοθούν τα αντικείμενα της κληρονομιάς

B. Η ειδική αγωγή με την οποία ο νόμιμος μεριδούχος μπορεί να ανατρέψει τις εν ζωή χαριστικές πράξεις του κληρονομούμενου ονομάζεται μέμψη άστοργης δωρεάς.

Προσοχή: Ο κληρονόμος χάνει το δικαίωμα να προσβάλει τις εν ζωή δικαιοπραξίες του θανόντος μετά την πάροδο 2 ετών από τον θάνατό του.

V. Κοινωνία κληρονόμων

Κατά τον θάνατο ενός προσώπου, τα αντικείμενα της κληρονομιάς ανήκουν σε όλους από κοινού ανάλογα με το ποσοστό που κληρονομεί ο καθένας.

Εάν για παράδειγμα έχουμε 4 κληρονόμους οι οποίοι κληρονομούν 4 ακίνητα, η κληρονομική διαδοχή θα διαμορφωθεί ως εξής: Τα τέσσερα ακίνητα θα ανήκουν και στους τέσσερεις από κοινού πράγμα που σημαίνει πως επιβαρύνονται με τα έξοδα της διαχείρισης των ακινήτων. Αντίστοιχα, εισπράττουν από τα έσοδα/ ωφελήματα που ενδεχομένως να προκύπτει από τα ακίνητα (ενοίκιο, καρπούς κλπ). Συμπερασματικά, ανάλογα με το ποσοστό με το οποίο ο κληρονόμος συμμετέχει στην κληρονομιά, θα επωμισθεί τα αντίστοιχα έξοδα διαχείρισης αλλά θα επωφεληθεί και από τα έσοδα των όσων κληρονομεί. Προκειμένου να αρθεί αυτή η νομική κατάσταση και να λυθεί η κοινωνία γίνεται Διανομή της περιουσίας.

Για την περίπτωση που οι κληρονόμοι κληρονομούν μερίδιο σε νομικό πρόσωπο οφείλουν να υποβάλουν **ενώπιον της αρμόδιας ΔΟΥ δήλωση έναρξης εργασιών της κοινωνίας των κληρονόμων** και αντίστοιχα χορηγείται η βεβαίωση έναρξης εργασιών. Τα έγγραφα που απαιτούνται να προσκομισθούν είναι:

- α) Ληξιαρχική πράξη θανάτου
- β) Πιστοποιητικό εγγυτέρων συγγενών ή εφόσον έχει γίνει πράξη αποδοχής κληρονομιάς
- γ) Βεβαίωση περί μη δημοσίευσης διαθήκης
- δ) Αποδεικτικό Δημοσίευσης Διαθήκης εάν υπάρχει μαζί με ένα αντίγραφο.

VI. Διαθήκη

Η διαθήκη αποτελεί την τελευταία βούληση του διαθέτη για την τύχη της περιουσίας του μετά τον θάνατό του. Γι' αυτό το λόγο, από την στιγμή που υπάρχει έγκυρη διαθήκη εφαρμόζονται οι διατάξεις της διαθήκης.

1. Όταν υπάρχουν περισσότερες διαθήκες, θα ισχύσει η διαθήκη που συντάχθηκε τελευταία, εφόσον η νεώτερη αναιρεί ως προς το περιεχόμενό της την παλαιότερη, διαφορετικά μπορούν να ισχύσουν παράλληλα παραπάνω από μία διαθήκες, εφόσον η μία δεν εναντιώνεται στην άλλη.

2. Όταν υπάρχει διαθήκη αλλά έχει χαθεί, ή έχει καταστραφεί από τυχαίο γεγονός υπάρχει η δυνατότητα να ανασυσταθεί το περιεχόμενό της με μάρτυρες, οι οποίοι θα πρέπει να βεβαιώσουν ότι υπήρχε διαθήκη, ότι αυτή χάθηκε/καταστράφηκε από τυχαίο γεγονός και να αναπτύξουν το περιεχόμενό της.

3. Πώς συντάσσεται μια διαθήκη: Το πρόσωπο που επιθυμεί να συντάξει μια διαθήκη όσο αφορά στο Ελληνικό Δίκαιο, οφείλει να ακολουθήσει τους ειδικούς τύπους διαθηκών. Η ελληνική νομοθεσία αναγνωρίζει τις εξής μορφές διαθήκης: την ιδιόγραφη, την δημόσια και την μυστική. Σε κάθε περίπτωση η διαθήκη είναι έγκυρη αν είναι σύμφωνη με τη νομοθεσία του κράτους που συντάχθηκε.

VII. Τα είδη των διαθηκών

1. Η ιδιόγραφη διαθήκη

Η διαθήκη αυτή είναι χειρόγραφη από τον ίδιο τον διαθέτη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αποδεικνύεται ευκολότερα το πρόσωπο που συνέταξε πράγματι την διαθήκη σε περίπτωση που αυτό αμφισβητηθεί, με τον έλεγχο του γραφικού του χαρακτήρα. Απαραίτητο επίσης είναι να προκύπτει η χρονολογία κατά την οποία συντάχθηκε η διαθήκη καθώς και να τεθεί στο τέλος υπογραφή από αυτόν που την συντάσσει. Επειδή η ιδιόγραφη διαθήκη, αποτελεί απλώς ιδιωτικό έγγραφο και δεν περιβάλλεται καμία επισημότητα κατά την σύνταξή της, ο κληρονόμος που επικαλείται τα όσα αυτή αναφέρει, θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύει ότι αυτή είναι γνήσια.

2. Η δημόσια διαθήκη

Η διαθήκη αυτή συντάσσεται ενώπιον ενός συμβολαιογράφου και τριών μαρτύρων. Η επιλογή αυτού του τύπου διαθήκης διακρίνεται από μια έγγραφη τυπικότητα και γι' αυτό το λόγο έχει αυξημένη αποδεικτική δύναμη. Η σύνταξη αυτού του είδους διαθήκης, είναι πιο χρονοβόρα και δαπανηρή, ωστόσο εγγυάται με μεγαλύτερη ασφάλεια ότι οι επιθυμίες του διαθέτη θα διατυπωθούν με νομική ακριβολογία και δεν θα υπάρξει κίνδυνος για ασάφειες στο μέλλον. Η δημόσια διαθήκη, ως συμβολαιογραφικό έγγραφο αποτελεί τίτλο εκτελεστό. Όταν ο διαθέτης αγνοεί την

ελληνική γλώσσα, οφείλει να το γνωστοποιήσει στο συμβολαιογράφο για να διορισθεί διερμηνέας. Η κατάρτιση του εγγράφου από τον συμβολαιογράφο πρέπει να γίνει στα ελληνικά.

3. Η μυστική διαθήκη

Το πρόσωπο που επιθυμεί να συντάξει μυστική διαθήκη, συντάσσει ο ίδιος το περιεχόμενό της είτε χειρόγραφα είτε με μηχανικό μέσο. Δεν είναι απαραίτητο να γραφτεί από τον ίδιο τον διαθέτη αλλά μπορεί να γραφτεί και από άλλο πρόσωπο αρκεί να αποτυπώνεται η θέληση του διαθέτη. Η γλώσσα επίσης που θα χρησιμοποιηθεί μπορεί να είναι οποιαδήποτε, όμως αν ο διαθέτης αγνοεί την ελληνική γλώσσα είναι αναγκαία η ύπαρξη διερμηνέα ενώπιον του συμβολαιογράφου. Ο τόπος και η χρονολογία κατάρτισης αυτού του είδους διαθήκης δεν είναι αναγκαίο να αναγράφονται όμως είναι υποχρεωτικό να υπάρχει στο τέλος του εγγράφου η υπογραφή του διαθέτη.

Το έγγραφο αυτό το παραδίδει στη συνέχεια ο διαθέτης στον συμβολαιογράφο, γνωστοποιεί ότι πρόκειται για διαθήκη παρουσία τριών μαρτύρων και στη συνέχεια ο συμβολαιογράφος φροντίζει ώστε να κλείσει το έγγραφο ώστε να μην μπορεί να ανοιχθεί. Στη συνέχεια σημειώνεται επάνω στο έγγραφο το όνομα του διαθέτη και η ημερομηνία. Στο τέλος, συντάσσεται μια συμβολαιογραφική πράξη για την μυστική διαθήκη.

4. Η συνδιαθήκη

Σε αντίθεση με ότι ισχύει στην Γερμανία αλλά και σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, κατά το Ελληνικό Δίκαιο απαγορεύεται και δεν αναγνωρίζεται ως νόμιμη η συνδιαθήκη. Κατά το Ελληνικό Δίκαιο συνδιαθήκη αποτελεί η σύνταξη διαθήκης σε ενιαίο κείμενο από περισσότερους με κοινή διατύπωση και περιεχόμενο. Ωστόσο, επιτρέπεται να συνταχθούν στο ίδιο φύλλο χαρτιού περισσότερες διαθήκες σε διαδοχική διατύπωση (η μία μετά την άλλη) από τη στιγμή που μπορεί να διακριθεί η επιθυμία του καθενός ξεχωριστά. (π.χ είναι έγκυρη η διαθήκη που συντάσσεται στο ίδιο έγγραφο στο οποίο οι σύζυγοι ο ένας μετά τον άλλο συντάσσουν διαθήκη εγκαθιστώντας κληρονόμο ο ένας τον άλλο).

VIII. Οι προσθήκες στο κείμενο της διαθήκης

Ο διαθέτης θα πρέπει να έχει υπ' όψη του, πως στην περίπτωση που θελήσει να προσθέσει διατάξεις στην διαθήκη που έχει ήδη συντάξει, οφείλει να θέτει την υπογραφή του κάτω από κάθε προσθήκη. Σε αντίθετη περίπτωση οι προσθήκες δεν έχουν καμία νομική ισχύ και δεν λαμβάνονται υπ' όψη.

IX. Δημοσίευση Διαθήκης

Με τον όρο δημοσίευση της διαθήκης εννοούμε την γνωστοποίηση του περιεχομένου της σύμφωνα με την εκάστοτε αρμόδια διαδικασία. Σκοπός της δημοσίευσης, είναι να

αποκαλυφθεί η αληθινή βούληση του κληρονομουμένου, να ανευρεθούν οι κληρονόμοι και κυρίως να μην υπάρχουν εκκρεμότητες στις συναλλαγές.

Σημαντική συνέπεια της δημοσίευσης της διαθήκης είναι ότι από τότε να τρέχει η 4μηνη προθεσμία της αποποίησης.

1. Πώς δημοσιεύεται η ιδιόγραφη διαθήκη

- Για την δημοσίευση της ιδιόγραφης απαιτείται η εμφάνιση του πρωτοτύπου της.
- Όποιος κατέχει ιδιόγραφη διαθήκη οφείλει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση μόλις πληροφορηθεί τον θάνατο του διαθέτη να την εμφανίσει για δημοσίευση στον Ειρηνοδίκη της τελευταίας κατοικίας/διαμονής του θανόντος είτε της δικής του διαμονής.
- Οι προξενικές αρχές έχουν αρμοδιότητα να δημοσιεύουν και τις ιδιόγραφες διαθήκες που τους προσάγονται.

2. Πώς δημοσιεύεται η δημόσια και η μυστική διαθήκη

- Αρμόδιος είναι ο Ειρηνοδίκης της περιφέρειας όπου εδρεύει ο συμβολαιογράφος που συνέταξε την διαθήκη ή εάν πρόκειται για μυστική διαθήκη, στον συμβολαιογράφο που αυτή έχει κατατεθεί.
- Συμβολαιογράφος στον οποίο υπάρχει διαθήκη, οφείλει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση μόλις πληροφορηθεί τον θάνατο του διαθέτη, εάν πρόκειται για δημόσια διαθήκη, να στείλει αντίγραφό της στον ειρηνοδίκη και εάν πρόκειται για μυστική διαθήκη, να παραδώσει αυτοπροσώπως το πρωτότυπο στον ειρηνοδίκη στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο συμβολαιογράφος.

3. Πώς δημοσιεύεται η διαθήκη στην αλλοδαπή

Δίνεται η δυνατότητα να κατατεθεί η διαθήκη στην Προξενική Αρχή. Στην περίπτωση αυτή, όταν η Αρχή πληροφορηθεί τον θάνατο του διαθέτη την δημοσιεύει είτε μέσω του δικαστηρίου που ενδεχομένως διαθέτει είτε την δημοσιεύει εντός του προξενικού γραφείου ενώπιον δυο μαρτύρων. Για την δημοσίευση που συντελείται εντός του προξενείου συντάσσεται ένα πρακτικό στο οποίο καταχωρίζεται όλο το περιεχόμενο της διαθήκης και βεβαιώνεται το γεγονός ότι η δημοσίευση συντελέστηκε.

XI. Άγνωστος κληρονόμος

Στην περίπτωση κατά την οποία ο κληρονόμος της κληρονομιάς είναι άγνωστος ή δεν είναι βέβαιο αν έχει αποδεχθεί την κληρονομία η κληρονομία χαρακτηρίζεται «Σχολάζουσα». Σχολάζουσα χαρακτηρίζεται η κληρονομία όταν α) ο κληρονόμος είναι άγνωστος (δεν μπορεί να θεωρηθεί άγνωστος όταν απλώς δεν μπορεί να ανευρεθεί) β) όταν ο κληρονόμος είναι κυοφορούμενο έμβρυο γ) όταν κληρονόμος είναι ίδρυμα που δεν έχει συσταθεί Σε αυτήν την περίπτωση, προβλέπεται από το

ελληνικό δίκαιο ο διορισμός από το αρμόδιο Δικαστήριο ενός προσώπου (κηδεμόνας κληρονομίας) ο οποίος αναλαμβάνει να εκπροσωπεί τον πραγματικό κληρονόμο και ουσιαστικά διαχειρίζεται την κληρονομία. Αίτηση προς το Δικαστήριο προκειμένου να διορισθεί Κηδεμόνας της κληρονομίας μπορεί να κάνει όποιος έχει έννομο συμφέρον και ειδικότερα ο συγκληρονόμος, ο δανειστής της κληρονομίας.

XII. Κληρονομητήριο

Πρόκειται για ένα ειδικό Πιστοποιητικό με το οποίο, ο κληρονόμος αλλά και οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο που αποκτά δικαιώματα από την κληρονομιά, μπορούν να αποδείξουν την ύπαρξη του δικαιώματός τους σε οποιονδήποτε τρίτο και έτσι κατοχυρώνονται νομικά. Το κληρονομητήριο, χορηγείται από το δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου ο κληρονομούμενος είχε κατά τον χρόνο του θανάτου του την κατοικία/διαμονή του. Εάν δεν έχει διαμονή, το δικαστήριο της πρωτεύουσας του κράτους.

1. Σε ποιες περιπτώσεις χρειάζεται το κληρονομητήριο

- Στις περιπτώσεις που ο κληρονόμος συναλλάσσεται με τράπεζες προκειμένου να πληροφορηθεί την ύπαρξη κατάθεσης ή μη χρηματικών ποσών του κληρονομούμενου καθώς και να του επιτραπεί η ανάληψή τους. Αναφορικά με τα Τραπεζικά Ιδρύματα στην Ελλάδα θα πρέπει να σημειωθεί πως το εκάστοτε Νομικό Τμήμα της κάθε Τράπεζας ενδέχεται να απαιτεί κάθε φορά (ανάλογα με την περίπτωση) διαφορετικά έγγραφα: Για παράδειγμα, συνηθίζεται για καταθέσεις που υπερβαίνουν το ποσό των 40.000 ευρώ να απαιτείται κληρονομητήριο ενώ για καταθέσεις που είναι μικρότερες των 40.000 ευρώ οι Τράπεζες αρκούνται στην προσκόμιση ορισμένων πιστοποιητικών.
- Όταν πρόκειται να καταρτιστεί συμβόλαιο αγοράς για ακίνητο που κληρονόμησε ο πωλητής. Σε αυτήν την περίπτωση, η ύπαρξη κληρονομητηρίου που να βεβαιώνει ότι ο πωλητής είναι πράγματι κληρονόμος κατοχυρώνει τον αγοραστή σε περίπτωση που δημοσιευτεί εκ των υστέρων διαθήκη με αντίθετο περιεχόμενο.

2. Ο κοινός τραπεζικός λογαριασμός μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου

- Οι νόμιμοι κληρονόμοι του θανόντος δικαιούνται τα χρήματα που βρίσκονται κατατεθειμένα στον κοινό τραπεζικό λογαριασμό. Δικαιούνται δηλαδή να εισπράξουν το χρηματικό ποσό που αντιστοιχεί στο ποσοστό που ήταν δικαιούχος του λογαριασμού ο θανών.

Για παράδειγμα: Εάν ο θανών είναι δικαιούχος σε έναν κοινό λογαριασμό με άλλα τρία άτομα, τότε οι κληρονόμοι του θανόντος θα κληρονομήσουν χρηματικό ποσό που αντιστοιχεί στο 1/3.

Στην περίπτωση αυτή, οφείλεται φόρος κληρονομίας.

- Οι νόμιμοι κληρονόμοι του θανόντος δεν δικαιούνται τα χρήματα που βρίσκονται κατατεθειμένα στον κοινό τραπεζικό λογαριασμό, στην περίπτωση που στους όρους που διέπουν την λειτουργία του λογαριασμού έχει προστεθεί ο όρος ότι με τον θάνατο του ενός από τους συνδικαιούχους το υπόλοιπο χρηματικό ποσό το αναλαμβάνει ο άλλος συνδικαιούχος που επιζεί. Στην περίπτωση αυτή, το ποσό του τραπεζικού λογαριασμού εξαιρείται από την κληρονομιά. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο συνιστάται να μπαίνουν συνδικαιούχοι σε τραπεζικούς λογαριασμούς πρόσωπα του στενού οικογενειακού περιβάλλοντος.

Στην περίπτωση που τα χρήματα μεταβαίνουν αυτόματα στον επιζήσαντα συνδικαιούχο (όταν δηλαδή προβλέπεται τέτοιος όρος) τότε **ΔΕΝ οφείλεται φόρος κληρονομιάς** για το συγκεκριμένο χρηματικό ποσό διότι αυτά τα χρήματα δεν λογίζονται ως κληρονομιά.

Γ. Αποδοχή και αποποίηση κληρονομιάς

Κατά το Ελληνικό δίκαιο, οι κληρονόμοι αποκτούν αμέσως την κληρονομιά από το θάνατο του προσώπου που κληρονομούν. Όμως αυτή η κτήση είναι προσωρινή, διότι δίνεται συγκεκριμένη προθεσμία από το νόμο για να αρνηθεί ο κληρονόμος την κληρονομιά.

Ι. Με ποιους τρόπους μπορεί να γίνει η αποδοχή της κληρονομιάς

- Ο κληρονόμος μπορεί να δηλώσει ρητά και εγγράφως ότι αποδέχεται την κληρονομιά. Τέτοιου είδους αποδοχή γίνεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο στην περίπτωση που στην κληρονομιά υπάρχει ακίνητο.

ΙΙ. Ποια είναι τα απαραίτητα έγγραφα για να συνταχθεί το συμβόλαιο αποδοχής κληρονομιάς

α) Έγγραφο με τα οποία ο αποβιώσας απέκτησε το ακίνητο και πιστοποιητικό Μεταγραφής εφ' όσον υπάρχει (συμβόλαιο, τοπογραφικό διάγραμμα, πιστοποιητικό μεταγραφής, άδεια ανοικοδόμησης κλπ).

β) Συμβολαιογραφικό Πληρεξούσιο με το οποίο οι κληρονόμοι εξουσιοδοτούν όποιον θα παρασταθεί στο συμβόλαιο. Αν αυτό συντάχθηκε σε Ελληνικό Προξενείο αρκεί αυτούσιο ως έχει, διαφορετικά αν συντάχθηκε σε αλλοδαπό συμβολαιογράφο πρέπει να φέρει τη σχετική σφραγίδα Apostille και να επισυνάπτεται Επίσημη Μετάφρασή του.

γ) Φωτοτυπίες σε δύο αντίγραφα των ταυτοτήτων/διαβατηρίων των κληρονόμων και των εκκαθαριστικών όλων των κληρονόμων. Αν κάποιος κληρονόμος δεν έχει ΑΦΜ επειδή είναι κάτοικος εξωτερικού, οφείλει να εκδώσει ΑΦΜ από την ΔΟΥ κατοίκων εξωτερικού.

δ) Ληξιαρχική πράξη θανάτου του κληρονομούμενου από το αρμόδιο Ληξιαρχείο σε δύο αντίγραφα. Αν ο κληρονομούμενος απεβίωσε στο εξωτερικό, η ξενόγλωσση Ληξιαρχική Πράξη Θανάτου πρέπει να φέρει τη σχετική Σφραγίδα -Επισημείωση

(APOSTILLE Convention de la Haye du 5 Octobre 1961) καθώς και να επισυνάπτεται επίσημη Μετάφρασή της, είτε από την Μεταφραστική Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών είτε από Δικηγόρο.

ε) Πιστοποιητικό εγγυτέρων συγγενών από τον Δήμο που ήταν εγγεγραμμένος ο διαθέτης, σε διπλό αντίγραφο όταν δεν υπάρχει διαθήκη και σε απλό όταν υπάρχει διαθήκη. Σε περίπτωση που ο αποβιώσας ήταν κάτοικος εξωτερικού το Πιστοποιητικό αυτό θα πρέπει να φέρει τη σχετική σφραγίδα Apostille και να επισυνάπτεται επίσημη Μετάφρασή του.

ζ) Επικυρωμένο αντίγραφο πρακτικού δημοσίευσης διαθήκης του αρμόδιου Πρωτοδικείου εφ' όσον υπάρχει διαθήκη. Στην περίπτωση που η διαθήκη είναι γραμμένη στην Γερμανική Γλώσσα και έχει δημοσιευθεί στο Πρωτοδικείο της Γερμανίας, είναι απαραίτητη η επίσημη μετάφραση της διαθήκης από την Γερμανική στην Ελληνική γλώσσα συνοδευόμενη από Επισημείωση (Apostille). Για την περίπτωση που δεν υπάρχει διαθήκη χρειάζεται πιστοποιητικό μη δημοσίευσης διαθήκης από το αρμόδιο Πρωτοδικείο. Το πιστοποιητικό αυτό απαιτείται για την υποβολή στην ΔΟΥ που θα υποβληθεί δήλωση φόρου κληρονομιάς.

η) Θεωρημένο αντίγραφο της δήλωσης φόρου κληρονομιάς από την αρμόδια ΔΟΥ.

θ) Υπεύθυνη δήλωση από τους κληρονόμους (σε δύο αντίγραφα) με την οποία να δηλώνεται ότι ο διαθέτης υπέβαλλε εμπρόθεσμα τη δήλωση φόρου αναφορικά με το εισόδημα που του απέφεραν τα συγκεκριμένα ακίνητα ή να δηλώσουν τα εν λόγω ακίνητα δεν είχαν αποφέρει εισόδημα στον διαθέτη τα τελευταία 5 έτη πριν αποβιώσει.

ι) Εάν στα ακίνητα περιλαμβάνεται και κτίσμα, θα πρέπει επίσης οι κληρονόμοι να προσκομίσουν: Υπεύθυνες δηλώσεις των κληρονόμων- αποδεχόμενων, σύμφωνα με το άρθρο 17 παρ. 12 του Ν.1337/1983 ότι τα κτίσματα των ακινήτων ανεγέρθησαν προ της 14/03/1983 ή επικυρωμένο αντίγραφο της άδειας οικοδομής του ακινήτου εφ' όσον το κτίσμα ανεγέρθηκε μετά τις 14/03/1983.

ια) Αν το ακίνητο βρίσκεται σε περιοχή που έχει ενταχθεί στο Κτηματολόγιο, τότε χρειάζεται να προσκομισθεί στον συμβολαιογράφο απόσπασμα κτηματολογικού διαγράμματος (χάρτης), κτηματολογικό φύλλο (το οποίο περιέχει το όνομα ιδιοκτήτη, βάρη του πράγματος και το ΚΑΕΚ). Σε περίπτωση που έχει γίνει στο ακίνητο συνένωση, κατάτμηση κλπ απαιτείται επιπλέον κτηματογραφικό διάγραμμα. Εάν η κτηματογράφηση δεν έχει ολοκληρωθεί για το συγκεκριμένο ακίνητο, χρειάζεται να προσκομισθεί κτηματολογικό απόσπασμα.

ιβ) Εάν το ακίνητο που κληρονομείται βρίσκεται σε περιοχή που εντάχθηκε στο σχέδιο πόλης με το Ν. 1337/1983, απαιτείται πιστοποιητικό από τον αρμόδιο Δήμο ότι έχει υποβληθεί δήλωση ιδιοκτησίας.

- **Σιωπηρή αποδοχή:** Ενδέχεται η αποδοχή της κληρονομιάς να μην διατυπωθεί ρητά αλλά να συνάγεται από τις ενέργειες του κληρονόμου. Ο κληρονόμος από τη στιγμή που θα προβεί σε συγκεκριμένες πράξεις τεκμαίρεται ότι έχει αποδεχθεί την κληρονομιά. (Παραδείγματα: Η υποβολή αίτησης για έκδοση κληρονομητηρίου, η υποβολή δήλωσης για επιβολή φόρου κληρονομιάς, η ανάμιξη στη λειτουργία εταιρίας κ.α)
- **Πλασματική αποδοχή:** Στην περίπτωση αυτή υπάρχει αποδοχή της κληρονομιάς χωρίς ουσιαστικά καμία ενέργεια του κληρονόμου. Πλασματική αποδοχή υπάρχει όταν ο κληρονόμος δεν αποποιείται την κληρονομιά μέσα

στην προθεσμία που οφείλει να το πράξει, οπότε πλασματικά θεωρείται κατά το ελληνικό δίκαιο ότι την έχει αποδεχθεί.

Τι συμβαίνει μετά την αποδοχή: Η κύρια συνέπεια που επιφέρει η αποδοχή της κληρονομιάς από τον κληρονόμο είναι ότι ο κληρονόμος οριστικοποιείται και ο ίδιος χάνει το δικαίωμα να αποποιηθεί την κληρονομιά. Βασικότερη δε συνέπεια είναι, ότι η ατομική περιουσία του κληρονόμου ενώνεται με την περιουσία που αποκτά ο κληρονόμος από την κληρονομιά με αποτέλεσμα να αποτελεί ένα ενιαίο σύνολο για τους δανειστές της κληρονομιάς.

III. Αποποίηση

Ο κληρονόμος έχει το δικαίωμα να αποποιηθεί την κληρονομιά. Το δικαίωμα αυτό δεν μπορεί να το ασκήσει οποτεδήποτε, αντίθετα οφείλει μέσα σε πολύ συγκεκριμένα χρονικά πλαίσια να δηλώσει ότι δεν αποδέχεται την κληρονομιά. Η προθεσμία αποποίησης είναι τεσσάρων μηνών και αρχίζει να τρέχει από τον χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου. Ωστόσο, η προθεσμία αυτή δεν αρχίζει αν ο κληρονόμος αγνοεί τον θάνατο του κληρονομούμενου ή ότι ο ίδιος είναι συγγενής του θανόντος και θα κληθεί ως κληρονόμος. Ο κληρονόμος πρέπει επίσης να γνωρίζει εάν κληρονομεί λόγω διαθήκης ή εξ αδιαθέτου (όταν δεν υπάρχει διαθήκη). Αν δεν συντρέχουν όλα τα παραπάνω, η προθεσμία των τεσσάρων μηνών δεν αρχίζει.

1. Όταν ο κληρονόμος διαμένει στο εξωτερικό

Εάν ο κληρονόμος όταν μάθει τον θάνατο του κληρονομούμενου διαμένει στο εξωτερικό, η προθεσμία που έχει ο στην διάθεσή του για να αποποιηθεί, είναι ενός έτους **από τον θάνατο** του κληρονομούμενου με την αυτονόητη προϋπόθεση ότι ο κληρονόμος είναι ενήμερος για τον θάνατο και για τον λόγο που καλείται ως κληρονόμος (π.χ συγγένεια, διαθήκη κλπ). Διαφορετικά, εάν αυτά δεν τα γνωρίζει, τότε η ετήσια προθεσμία θα αρχίσει από την γνώση αυτών και όχι από τον θάνατο. Το ίδιο ισχύει και για την περίπτωση που ο θανών είχε την τελευταία κατοικία του στο εξωτερικό.

Σε κάθε περίπτωση όταν υπάρχει διαθήκη, οι προθεσμίες για την αποποίηση της κληρονομιάς αρχίζουν από την δημοσίευση της διαθήκης.

2. Τι συμβαίνει μετά την αποποίηση

Κατά το ελληνικό δίκαιο, ο κληρονόμος μέχρι να προβεί σε πράξη αποδοχής/αποποίησης της κληρονομιάς γίνεται προσωρινός κληρονόμος γιατί αποκτά αμέσως την κληρονομιά από μόνο το γεγονός του θανάτου του προσώπου που κληρονομεί. Με την αποποίηση χάνει αυτήν την ιδιότητα ο κληρονόμος αναδρομικά από τον χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου και καλείται πλέον άλλο πρόσωπο ως κληρονόμος (άλλος πλησιέστερος συγγενής ή άλλο πρόσωπο που αναφέρει η διαθήκη).

3. Πώς μπορεί να περιορίσει ο κληρονόμος την ευθύνη του για τα χρέη της κληρονομιάς

Θα πρέπει ο κληρονόμος να προβεί σε αποδοχή με το ευεργέτημα της απογραφής. Με αυτού του είδους την αποδοχή ο κληρονόμος θα ευθύνεται να ικανοποιήσει χρέη μόνο στο ύψος του ποσού που κληρονομεί και δεν θα οφείλει χρήματα και από την ατομική του περιουσία.

Δ. Δωρεά αιτία θανάτου

Είναι η δωρεά που συμφωνείται ότι θα πραγματοποιηθεί μετά τον θάνατο του δωρητή . Πρόκειται για παροχή περιουσιακού αγαθού χωρίς να δίνεται χρηματικό αντάλλαγμα. Ο δωρεοδόχος αποκτά το αντικείμενο της δωρεάς μετά τον θάνατο του δωρητή. Μέχρι να αποβιώσει ο δωρεοδόχος, ο δωρητής δεν κατέχει το περιουσιακό αντικείμενο που του χαρίζεται. Για την έγκυρη κατάρτιση δωρεάς αιτία θανάτου απαιτείται:

- Ανεξάρτητα του είδους του αντικειμένου που δωρίζεται (κινητό ή ακίνητο) η δωρεά αιτία θανάτου καταρτίζεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο.
- Απαιτείται η μεταγραφή του συμβολαίου στο αρμόδιο Υποθηκοφυλακείο.

Υπόχρεοι στην υποβολή φόρου είναι οι συμβαλλόμενοι στο συμβόλαιο δωρεάς.

Αρμόδια ΔΟΥ: Για την υποβολή της δήλωσης φόρου Δωρεάς αρμόδιος είναι ο Προϊστάμενος της ΔΟΥ της κατοικίας του δωρητή η οποία προκύπτει από το ΑΦΜ που κατέχει. Η εν λόγω δήλωση θα πρέπει να υποβληθεί πριν από την κατάρτιση του συμβολαίου της δωρεάς. Το συμβόλαιο συντάσσεται με βάση θεωρημένο αντίγραφο της δήλωσης φόρου Δωρεάς.

Ε. Φορολογία κληρονομιάς

Μετά τον θάνατο του διαθέτη, οι κληρονόμοι οφείλουν να υποβάλλουν στην αρμόδια ΔΟΥ 1) δήλωση φορολογίας εισοδήματος καθώς και 2) δήλωση φόρου κληρονομιάς.

Ι. Δήλωση Φορολογίας Εισοδήματος

Οι κληρονόμοι υποβάλλουν την δήλωση φορολογίας εισοδήματος του διαθέτη για όσο χρονικό διάστημα αυτός έζησε μέσα στο έτος ενώ η/ο σύζυγος θα υποβάλλει ξεχωριστά για ολόκληρο το έτος.

Οι κληρονόμοι στην δήλωση που θα υποβάλουν για λογαριασμό του αποβιώσαντος κληρονομούμενου θα πρέπει να έχουν τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

α) Ληξιαρχική πράξη θανάτου του κληρονομούμενου

β) Πιστοποιητικό εγγυτέρων συγγενών από τον Δήμο που ήταν εγγεγραμμένος ο θανών ή κληρονομητήριο.

γ) Πιστοποιητικό του Γραμματέα του αρμόδιου Πρωτοδικείου περί μη δημοσίευσης διαθήκης ή για την περίπτωση που υπάρχει διαθήκη αντίγραφο διαθήκης και Πιστοποιητικό του Γραμματέα του αρμόδιου Πρωτοδικείου ότι δεν έχει δημοσιευθεί νεότερη διαθήκη.

δ) Φωτοτυπία της δήλωσης φόρου κληρονομιάς

ε) Φωτοτυπία της συμβολαιογραφικής πράξης αποδοχής κληρονομιάς

ζ) Βεβαιώσεις και οποιοδήποτε άλλο έγγραφο για το σύνολο των εισοδημάτων του θανόντος για όσο ζούσε εντός του έτους.

Οι κληρονόμοι έχουν προθεσμία 6 μηνών από τον θάνατο του κληρονομούμενου προκειμένου να υποβάλλουν την δήλωση εισοδήματος για λογαριασμό του θανόντος εάν ο κληρονομούμενος απεβίωσε στην Ελλάδα. Αν όμως ο κληρονομούμενος ή οι κληρονόμοι διέμεναν κατά τον χρόνο θανάτου στο εξωτερικό, η προθεσμία είναι ενός έτους. Οι παραπάνω προθεσμίες είναι δυνατόν να παραταθούν σε περίπτωση που υπάρχουν σοβαροί λόγοι με απόφαση του Προϊσταμένου της αρμόδιας ΔΟΥ.

II. Δήλωση Φόρου Κληρονομιάς

α) Ληξιαρχική πράξη θανάτου του κληρονομούμενου

β) Πιστοποιητικό εγγυτέρων συγγενών του Δήμου/Κοινότητας του αποβιώσαντος. Το εν λόγω πιστοποιητικό δεν χρειάζεται όταν υπάρχει κληρονομητήριο με βάση το οποίο προκύπτουν οι εγγύτεροι συγγενείς.

γ) Πιστοποιητικό του Γραμματέα του αρμόδιου Πρωτοδικείου περί μη δημοσίευσης διαθήκης ή για την περίπτωση που υπάρχει διαθήκη πιστοποιητικό του γραμματέα του αρμόδιου Πρωτοδικείου ότι δεν έχει δημοσιευθεί νεότερη διαθήκη και επικυρωμένο αντίγραφο του πρακτικού δημοσίευσης της διαθήκης.

δ) Σε περίπτωση που υπάρχει επικαρπία πρέπει να προσκομισθεί πιστοποιητικό γέννησης του επικαρπωτή.

ε) Σε περίπτωση ανήλικων τέκνων πρέπει να προσκομισθεί πιστοποιητικό γέννησης των ανήλικων τέκνων.

ζ) Αν ο κληρονομούμενος συμμετείχε σε επιχείρηση που τηρεί βιβλία αντίγραφο ισολογισμού των πέντε τελευταίων ετών.

η) Αντίγραφο δήλωσης φορολογίας εισοδήματος.

Αρμόδια Δ.Ο.Υ: είναι εκείνη της κατοικίας του αποβιώσαντος ενώ για τους κατοίκους του εξωτερικού αρμόδια είναι η Δ.Ο.Υ κατοίκων εξωτερικού.

Ποιός μπορεί να υποβάλλει δήλωση φόρου κληρονομιάς

Η δήλωση αυτή υποβάλλεται αυτοπροσώπως από τους κληρονόμους αλλά μπορεί να γίνει και από τρίτο πρόσωπο όταν υπάρχει ειδικό πληρεξούσιο έγγραφο με θεωρημένο το γνήσιο της υπογραφής του υπόχρεου σε υποβολή δήλωσης φόρου κληρονομιάς από δημοτική, κοινοτική, αστυνομική αρχή ή ΚΕΠ. Κατά την υποβολή της δήλωσης πρέπει οι κληρονόμοι να έχουν την αστυνομική τους ταυτότητα και το εκκαθαριστικό σημείωμα ή αντίγραφο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος από τα οποία θα προκύπτει ο αριθμός φορολογικού μητρώου Α.Φ.Μ του κληρονόμου καθώς και του αποβιώσαντος.

- Εάν οι κληρονόμοι είναι κάτοικοι Ελλάδος: Υποχρεούνται να υποβάλλουν δήλωση φόρου κληρονομιάς μέσα σε έξι μήνες από τον θάνατο του κληρονομούμενου στην περίπτωση που δεν υπάρχει διαθήκη διαφορετικά

η προθεσμία είναι έξι μήνες και αρχίζει από την ημερομηνία δημοσίευσης της διαθήκης στο εκάστοτε αρμόδιο Πρωτοδικείο.

- Εάν οι κληρονόμοι είναι κάτοικοι εξωτερικού: Υποχρεούνται να υποβάλλουν δήλωση φόρου κληρονομιάς μέσα σε ένα έτος από την ημερομηνία θανάτου ενώ αν υπάρχει διαθήκη η ίδια προθεσμία ξεκινά από την δημοσίευση της διαθήκης στο αρμόδιο Πρωτοδικείο. Το ίδιο ισχύει και αν ο διαθέτης όσο ζούσε διέμενε στο εξωτερικό.

III. Φορολογία κληρονόμων ανά κατηγορία

Οι αποκτώντες κληρονομικό δικαίωμα, ανάλογα με την συγγενική σχέση που είχαν με τον θανόντα κατατάσσονται φορολογικά σε τρεις κατηγορίες Α, Β, Γ.

Στην Α Κατηγορία υπάγονται:

- α) Ο σύζυγος
- β) Οι κατιόντες πρώτου βαθμού (τέκνα από νόμιμο γάμο, τέκνα χωρίς γάμο έναντι της μητέρας, αναγνωρισθέντα εκούσια ή δικαστικά έναντι του πατέρα, νομιμοποιηθέντα με επιγενόμενο γάμο ή δικαστικά έναντι και των δυο γονέων)
- γ) οι κατιόντες εξ αίματος δευτέρου βαθμού (εγγόνια)
- δ) οι ανιόντες εξ αίματος πρώτου βαθμού (γονείς)

Στην Β Κατηγορία υπάγονται:

- α) οι κατιόντες τρίτου και επόμενων βαθμών δισέγγονοι
- β) οι ανιόντες δευτέρου και επόμενων βαθμών (παππούδες γιαγιάδες)
- γ) εκούσια ή δικαστικά αναγνωρισθέντα τέκνα έναντι των ανιόντων του πατέρα που τα αναγνώρισε
- δ) κατιόντες του αναγνωρισθέντος έναντι του αναγνωρίσαντος και των ανιόντων αυτού
- ε) οι αδελφοί αμφιθαλείς/ ετεροθαλείς
- στ) οι συγγενείς εξ αίματος τρίτου βαθμού εκ πλαγίου (ανηψιοί)
- ζ) οι πατριοί/μητρίες
- η) τα τέκνα από προηγούμενο γάμο του συζύγου
- θ) γαμπροί/νύφες
- ι) πεθεροί/πεθερές

Στην Γ Κατηγορία υπάγονται:

άλλοι συγγενείς ή οποιοσδήποτε τρίτος.

IV. Φορολογικοί συντελεστές στην φορολογία κληρονομιών και τα όρια του αφορολόγητου (νόμος 3842/2010)

Κατηγορία Α: Κληρονομιά- Δωρεά- Γονική Παροχή

Κλιμάκια (σε ευρώ)	Συντελεστές (%)	Φόρος Κλιμακίου	Συνολική αξία περιουσίας	Αναλογών Φόρος
150000	0,00%	0	150. 000	0
150000	1,00%	1500	300000	1500
300000	5,00%	15000	600000	16500
Υπερβάλλον	10,00%			

1

Κατηγορία Β: Κληρονομιά- Δωρεά

Κλιμάκια (σε ευρώ)	Συντελεστής (%)	Φόρος Κλιμακίου	Συν. Αξία περιουσίας	Αναλογών Φόρος
30000	0,00%	0	30000	0
70000	5,00%	3500	100000	3500
200000	10,00%	20000	300000	23500
Υπερβάλλον	20,00%			

Κατηγορία Γ: Κληρονομιά Δωρεά.

Κλιμάκια (σε ευρώ)	Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου	Συν. Αξία Περιουσίας	Αναλογών Φόρος
6000	0,00%	0	6000	0
66000	20,00%	13200	72000	13200
195000	30,00%	58500	267000	71700
Υπερβάλλον	40,00%			

Φορολόγηση απόκτησης πρώτης κατοικίας με κληρονομιά ή δωρεά:

Είδος Ακινήτου	Κατηγορία Δικαιούχου	Αφορολόγητο ποσό
Κατοικία	Άγαμος/ ανήλικος	200000
Κατοικία	Έγγαμος	250000
Κατοικία	Έγγαμος ΑΜΕΑ	275000
Οικόπεδο	Άγαμος	50000
Οικόπεδο	Έγγαμος	100000

Υ. Φορολόγηση μετοχών και μεταβίβασης επιχείρησης

Η αιτία θανάτου, δωρεάς, γονικής παροχής μεταβίβαση **εισηγμένων στο χρηματιστήριο** μετοχών, ομολογιών ιδρυτικών και λοιπών γενικά τίτλων των

1 Μετά την 26/01/2010 όταν ο κληρονόμος είναι σύζυγος ή ανήλικος του κληρονομούμενου, απαλλάσσεται από το φόρο κληρονομιάς για κληρονομία μέχρι και 400.000 ευρώ για κάθε κληρονόμο

εμπορικών εταιρειών, δημόσιων χρεογράφων ή άλλων τέτοιας φύσης αξιών **υπόκειται σε φόρο αυτοτελώς** με συντελεστή **0,6%** προκειμένου για δικαιούχους που υπάγονται στην Α κατηγορία και με συντελεστή **1,2%** προκειμένου για δικαιούχους που υπάγονται στη Β κατηγορία.

Η αιτία θανάτου, δωρεάς ή γονικής παροχής μεταβίβαση **μη εισηγμένων στο χρηματιστήριο** μετοχών και λοιπών τίτλων κινητών αξιών, εταιρικών μεριδίων ή μερίδων, ποσοστών συμμετοχής σε κοινωνία Αστικού Δικαίου που ασκεί επιχείρηση ή επάγγελμα και συνεταιριστικών μερίδων **υπόκειται σε φόρο αυτοτελώς** με συντελεστή **1,2%** προκειμένου για δικαιούχους που υπάγονται στην Α κατηγορία και με συντελεστή **2,4%** προκειμένου για δικαιούχους που υπάγονται στη Β κατηγορία.

Τελευταία Ενημέρωση: Ιανουάριος 2013